

بافران

درآمدن بر شناخت آثار تاریخی و قابلیت‌های گردشگری

مهدی ساداتی محمدی

محمد بلوایی بناب

علی پوربافرانی

سرشناسه	: سلطانی محمدی، مهدی، ۱۳۶۲-
عنوان و نام پدیدآور	: بافران درآمدی بر شناخت آثار تاریخی و قابلیت‌های گردشگری/مهدی سلطان محمدی، محمد بلوری بناب، علی پوریافرانی.
مشخصات نشر	: تهران: گنجینه هنر، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۴ ص: مصور.
شابک	: ۴۰۰۰۰ ریال: 978-964-8756-50-0
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: بافران -- آثار تاریخی
موضوع	: Bafran -- Antiquities
موضوع	: بافران -- ایران -- بافران
موضوع	: Historic districts -- Iran -- Bafran
موضوع	: بافران -- ایران -- بافران
موضوع	: Tourism -- Iran -- Bafran
شناسه افزوده	: بلوری بناب، محمد، ۱۳۶۲-
شناسه افزوده	: پوریافرانی، علی، ۱۳۶۲-
رده بندی کنگره	: DSR ۲۰۷۵ / ۸۵۵۳۸ ۱۳۹۷
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۹۳۳۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۵۱۶۰۲۳

بافران (درآمدی بر شناخت آثار تاریخی و قابلیت‌های گردشگری)

تألیف: مهدی سلطانی محمدی، محمد بلوری بناب، علی پوریافرانی

ناشر: انتشارات گنجینه هنر

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۷

صفحه‌آرایی و طراحی جلد: چگینی، بلوری

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۵۶-۵۰-۰

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

نشانی: تهران، خیابان ستارخان، خیابان تهران ویلا، خیابان شهید زارع، پلاک ۵۸، تلفن: ۶۶۵۱۱۸۲۳

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	فهرست
۱۱	سرآغاز
۱۳	مقدمه

بخش اول: مطالعات عمومی

۱۵	۱-۱. تقسیمات کشوری و ویژگی‌های طبیعی و اقلیمی
۱۵	۱-۱-۱. جایگاه بافران در تقسیمات سیاسی کشور
۱۶	۲-۱-۱. ویژگی‌های طبیعی و اقلیمی
۱۹	۲-۱. شناخت پیشینه بافران
۱۹	۱-۲-۱. وجه تسمیه
۲۲	۲-۲-۱. عوامل مؤثر در مکان‌یابی و شکل‌گیری بافران
۲۵	۳-۱. نظام محله‌بندی بافران

بخش دوم: شناخت آثار تاریخی بافران

فصل اول: بررسی نظام دفاعی و قلعه‌های بافران

- ۱-۱. ارزیابی نظام دفاعی و تقسیم‌بندی به سه گونه قلعه ۲۷
- ۱-۱-۱. شناخت تاریخی و قسمت‌های تشکیل دهنده قلعه رستم ۳۰
- ۱-۱-۱-۱. درگاه ورودی و فضای متصل به آن ۳۳
- ۱-۱-۱-۲. اتاق قرار گرفته بر روی فضای ورودی در طبقه دوم ۳۶
- ۱-۱-۱-۳. اتاق‌های سکونت ۳۶
- ۱-۱-۱-۴. رج‌های دیدهبانی ۳۷
- ۱-۲. قلعه‌های گرداگرد شهر (قلعه سوری، قلعه رضی، قلعه علی‌آباد و قلعه ریگ) ۴۲
- ۱-۳. قلعه‌های خارج از شهر در کنار مزارع ۴۶

فصل دوم: مطالعه مساجد تاریخی بافران

- کلیات ۵۱
- ۱-۲. شناخت تاریخی مسجد مصلی ۵۷
- ۲-۲. ساختار کالبدی مسجد ۵۸
- ۱-۲-۲. دالان ورودی ۵۹
- ۲-۲-۲. هشتی ۵۹
- ۳-۲-۲. فضای اقامه نماز ۵۹
- ۲-۲. مسجد علی‌آباد ۶۳
- ۱-۲-۲. موقعیت قرارگیری ۶۳
- ۲-۲-۲. نوع معماری ۶۴
- ۳-۲-۲. ترکیب کالبدی ۶۵
- ۱-۳-۲-۲. پیش تالار (کفشکن) ۶۶
- ۲-۳-۲-۲. فضای مجاور پیش تالار (بخش زنانه) ۶۶
- ۳-۳-۲-۲. تالار میانی ۶۸
- ۴-۳-۲-۲. تالار انتهایی ۶۹
- ۵-۳-۲-۲. محراب ۶۹
- ۶-۳-۲-۲. سکوی بالای تالار انتهایی و نورگیر زاویه‌دار روی آن ۶۹

۷۴	۳-۲. مسجد جامع
۷۴	۱-۳-۲. موقعیت قرارگیری
۷۵	۲-۳-۲. پیشینه تاریخی
۷۶	۳-۳-۲. ترکیب کالبدی
۷۶	۱-۳-۳-۲. ورودی ها
۷۸	۲-۳-۳-۲. حیاط (صحن)
۷۸	۳-۳-۳-۲. ایوان ها
۷۹	۴-۳-۳-۲. رواق ها
۷۹	۵-۳-۳-۲. شبستان
۸۲	۶-۳-۳-۲. سرداب
۸۴	۷-۳-۳-۲. ساباط ها
۸۶	۸-۳-۳-۲. مناره
۸۶	۱-۸-۳-۳-۲. سابقه تاریخی مناره ها
۹۰	۲-۸-۳-۳-۲. پیشینه و عملکرد مدرسه مسجد جامع باقران
۹۰	۳-۸-۳-۳-۲. شکل و فرم مناره مسجد جامع باقران

فصل سوم: میدان - حسینیّه و کارکردهای آن در نظام شهری باقران

۹۵	۱-۳. پیشینه مراسم عزاداری در ایران و مکان اجرای آن ها
۹۸	۲-۳. عزاداری در باقران و مکان اجرای آن
۱۰۰	۳-۳. نقش و کارکردهای میدان - حسینیّه
۱۰۰	۱-۳-۳. نقش ارتباطی
۱۰۳	۲-۳-۳. عناصر و فضاهای خدماتی - عمومی
۱۰۳	۱-۲-۳-۳. میدان - حسینیّه تاریخی
۱۰۵	۲-۲-۳-۳. میدان - حسینیّه جدید

فصل چهارم: قدمگاه (پادروخت)

۱۰۷	۱-۴. موقعیت قرارگیری
۱۰۸	۲-۴. ویژگی های کالبدی - معماری

فصل پنجم: شناخت آب انبارهای بافران و اجزای تشکیل دهنده آنها

- ۱۱۱ کلیات
- ۱۱۲ ۱-۵. بررسی اجزای کالبدی آب انبارها
- ۱۱۳ ۱-۱-۵. مخزن زیر زمینی و گنبد روی آن
- ۱۱۴ ۱-۱-۵. پاشیر
- ۱۱۴ ۳-۱-۵. راه پله دسترسی به پاشیر
- ۱۱۵ ۴-۱-۵. ورودی دسترسی به مخزن در زیر بادگیر
- ۱۱۵ ۵-۱-۵. بادگیر
- ۱۱۸ ۲-۵. مشخصات عمومی آب انبارهای بافران

فصل ششم: شناخت آب به علی آباد

- ۱۱۹ کلیات
- ۱۲۱ ۱-۶. مکان یابی و موقعیت قرارگیری
- ۱۲۳ ۲-۶. قسمت‌های باقیمانده گرهانه
- ۱۲۳ ۱-۲-۶. راه پله منتهی شونده به در راه ورودی سربینه
- ۱۲۳ ۲-۲-۶. سربینه (رختکن)

فصل هفتم: یخچال (یخدان) بافران و چگونگی کارکرد آن در گذشته

- ۱۲۸ کلیات
- ۱۳۱ ۱-۷. موقعیت قرارگیری
- ۱۳۱ ۲-۷. چگونگی کارکرد یخچال
- ۱۳۲ ۱-۲-۷. حوضچه‌های تولید یخ - (یخ بند یا یخ ساز)
- ۱۳۲ ۲-۲-۷. دیوار سایه انداز
- ۱۳۳ ۳-۲-۷. مخزن یخ (چال ذخیره یخ) و گنبد روی آن

فصل هشتم: آسیاب‌های بافران

- ۱۳۹ کلیات
- ۱۴۱ ۱-۸. معرفی آسیاب گور آباد

بخش سوم: ارزش‌ها و مسأله حفاظت در محیط تاریخی بافران

۱۴۵	۱-۳. مفهوم «ارزش» و تعابیر رایج از آن
۱۴۶	۱-۱-۳. ارزش از مفهوم تا مصداق
۱۴۶	۲-۳. گوناگونی ارزش و انواع آن
۱۴۷	۱-۲-۳. ارزش تاریخی
۱۴۸	۲-۲-۳. ارزش کالبدی
۱۴۸	۳-۲-۳. ارزش فرهنگی
۱۴۹	۳-۲-۳. ارزش اجتماعی
۱۵۰	۴-۲-۳. ارزش کاربردی
۱۵۱	۵-۲-۳. ارزش تفریحی
۱۵۲	۶-۲-۳. ارزش آموزشی
۱۵۲	۷-۲-۳. ارزش زیست محیطی
۱۵۲	۳-۳. ارزش‌های نهفته در محیط تاریخی بافران
۱۵۳	۱-۳-۳. محیط و انواع آن
۱۵۴	۱-۱-۳-۳. محیط طبیعی
۱۵۴	۲-۱-۳-۳. محیط انسانی
۱۵۵	۳-۱-۳-۳. محیط کالبدی
۱۵۶	۴-۳. تلقی ویژه از ارزش در محیط‌های تاریخی
۱۵۸	۵-۳. انواع ارزش‌ها در محیط تاریخی بافران
۱۶۰	۱-۵-۳. جدول ارزش‌های آثار تاریخی بافران
۱۶۱	۶-۳. مبانی سنجش ارزش (ارزشیابی و ارزیابی) در محیط تاریخی بافران
۱۶۳	۱-۶-۳. ارزش‌های ذاتی
۱۶۴	۲-۶-۳. ارزش‌های منتسب
۱۶۷	۷-۳. جدول ارزش‌های ذاتی و ارزش‌های منتسب در محیط تاریخی بافران

بخش چهارم: گردشگری در بافران: از قابلیت تا شایستگی

۱۷۱	کلیات
۱۷۲	۱-۴. محیط طبیعی و منظر بومی بافران
۱۷۴	۲-۴. محیط انسانی و منظر فرهنگی بافران

- ۳-۴. بافران به مثابه یک منظر ذهنی ۱۷۵
- ۴-۴. محیط انسان ساخت و منظر کالبدی بافران ۱۸۲

بخش پنجم: تقسیم‌بندی جاذبه‌های گردشگری و الگوهای آن در بافران

- ۱-۵. مفاهیم گردشگری ۱۸۳
- ۲-۵. جاذبه‌های گردشگری بافران بر اساس بهره‌گیری از برتری‌های رقابتی جاذبه‌ها ۱۸۸
- ۳-۵. طبقه‌بندی جاذبه‌های گردشگری بافران ۱۸۸
- ۴-۵. الگوهای گردشگری در بافران ۱۹۳
- ۱-۴-۵. گردشگری جشنواره‌ها و وقایع ۱۹۴
- ۲-۴-۵. گردشگری کشاورزی ۱۹۴
- ۳-۴-۵. گردشگری مذهبی ۱۹۵
- ۴-۴-۵. گردشگری تاریخی-سیرانی ۱۹۶
- ۵-۴-۵. گردشگری خانه‌ها، دو ۱۹۶
- فهرست منابع ۱۹۷
- فهرست اعلام ۲۰۱

سرآغاز

خدایا بر محمد و آلش رحمت فرست و ایمان مرا به کامل‌ترین مراتب ایمان برسان و یقینم را فاضل‌ترین درجات یقین ساز. ما به بهترین نیت‌ها و عمل‌ها را به بهترین اعمال ترفیع ده. خدایا به لطف خود نیتم را کامل و حالت ساز و یقینم را ثابت و پایا بر جای دار و به قدرت خود آنچه را که از من تباه شده اصلاح فرمای.

خداوندا بر محمد و آلش رحمت فرست و مهمات ما که باعث دل مشغولی من است، کفایت کن و مرا به کاری که فردا از آن مورد سؤال قرار می‌دهی نگار و روزگارم را در آن چه برای آنم آفریده‌ای مصروف دار و از غیر خود بی‌نیاز ساز و روزت را بر من بگستر و به نگاه کردن به حسرت در مال و منال و جاه و جلال توانگران دچار مکن. ریز گردان و گرفتار کبرم مساز و بر بندگی خود رامم کن و عبادتم را به سبب خود پسندی تباد سما و خیر را برای مردم به دستم روان کن و کار نیکم را به منت نهادن باطل مگردان و اخلاق عیبه را به من مرحمت فرمای و مرا از تفاخر و مباهات نگاهدار.

خدایا بر محمد و آلش رحمت فرست و مرا در میان مردم به درجه‌ای ترفیع مده مگر آن که به همان اندازه پیش خویشم پست گردانی و عزتی آشکارا برایم به وجود میار مگر آنکه به همان نسبت پیش نفس خویشم خوار سازی.

خدایا بر محمد و آلش رحمت، و از هدایتی پُر سود و گراینده به مقصود برخوردارم ساز، که روشی دیگر به جای آن نگزینم و از طریقت حق که از آن منحرف نگردم و از نیت صوابی که در آن شک نکنم و مرا تا آنگاه که عمرم جامه خدمت در راه طاعات تو باشد، زنده بدار پس هر زمان

که بیم آن رود که مزرع عمرم چراگاه شیطان گردد، پیش از آنکه شدت غضبت به سوی من بشتاید یا خشم بر من مستحکم گردد، مرا به سوی خو فراگیر،
 خدایا هیچ خوبی که بر من عیب شمرده شود، باقی مگذار جز آن که آن را اصلاح کنی و هیچ صف نکوهیده‌ای را به جای منه مگر آن که آن را نکوسازی.
 و هیچ خصلت کریمه ناقصی بر جای مگذار، جز آن که آن را کامل کنی، بر محمد و آل محمد رحمت فرست و شدت کینه کینه‌توزان را درباره من به محبت و حسد متعديان را به مودت و بدگمانی اهل صلاح را به اعتماد و دشمنی نزدیکان را به دوستی و بدرفتاری خویشان را به نیکویی و بی‌احتیاجی اقربا را به نصرت و دوستی مجامله کاران را به دوستی حقیقی و اهانت مصاحبان را به حسن عشرت، و تلخی ترس از ستمکاران را به شیرینی امنیت مبذل ساز. خدایا بر محمد و آلش رحمت فرست و مرا بر کسی که درباره‌ام ستم کند دستی و بر آن که با من مخاصمه کند زبانی، و بر آنکه بناد ورزد پیروئی قرار ده؛ و در برابر آن که با من مکر کند، مگری و بر آن که مرا مقهور خواند، اندرتی. بر آن که مرا عیب کند و دشنام گوید تکذیبی، و از کسی که مرا تهدید کند، سلامتی بنش و از آنکه اعت کسی که مرا براه صواب آرد و پیروی کسی که مرا ارشاد کند، موفق دار. خدایا بر محمد و آلش رحمت فرست و مرا توفیق ده تا با آن کس که با من غش و دغلی کند به نصیحت و انصاف مقابله کنم و آن را که از من دوری گزیند، به نیکوئی پاداش دهم و به آنکه مرا محروم سازد به بخشش عوض دهم و آن را که از من ببرد با پیوستن مکافات کنم و با کسی که از من غیبت کند، با وسایه ذکر خیرش مخالفت نمایم و در برابر نیکی سپاسگزاری نمایم و از بدی چشم ببوشم.

(التماس دعاای مکارم الاخلاق)